

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΓΕΝΝΗΣΙΝ.Παροιμ.
27. 2.

ἘΓΚΩΜΙΑΖΕΤΟ σε ὁ πέλας, εἶπεν ὁ σοφός
 » Σολομών, καὶ μὴ τὸ σὸν γόμα, ἀλλότριος,
 » καὶ μὴ τὰ σὰ χεῖλη ». Σοφὴ ἀληθῶς ἡ
 τοιαύτη συμβουλή· διότι τίς ποτε πιεθεύει
 εἰς τὰ λόγια τοῦ περιαιτολόγου, ἡγουν
 ἐκείνου, ὅστις ἐπαινεῖ ἑαυτόν; Ὅταν ἀκού-
 ωμεν περιαιτολογίας, πολλὰ διστάζομεν
 περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων, καὶ
 ὑποπτευόμεθα, ὅτι αὐτὰ εἰσι καύχησις
 ψευδῆς καὶ ματαία· ἐὰν δέ τις μαρτυρῇ
 περὶ ἑαυτοῦ, οὐδόλως πειθόμεθα, ὅτι ἀληθῆ
 εἰσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρούμενα· « Ἐὰν
 » ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία
 » μου οὐκ ἔστιν ἀληθῆς », εἶπεν ὁ Κύριος·
 καὶ ὁμως ὁ πανένδοξος Παῦλος χωρὶς τινος
 συστολῆς, μᾶλλον δὲ, μετὰ πολλοῦ θάρρους,
 ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ μαρτυρεῖ περὶ
 ἑαυτοῦ, ἐπαινῶν ἑαυτόν, καὶ ἐλπίζει, ὅτι
 οἱ ἀκούοντες πιστεύουσιν εἰς ὅσα αὐτὸς
 περὶ ἑαυτοῦ κηρύττει· ἐγὼ, λέγει, οὐδὲ
 παρέλαβον, οὐδὲ ἐδιδάχθην τὸ εὐαγγέλιον
 ὑπὸ ἀνθρώπου, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χρι-
 στὸς δι' ἀποκαλύψεως ἐφάνερωσέ μοι, ὅσα

Ἰωάν. 5.
31.

ὑμᾶς ἐδίδαξα· « Γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον, Γαλ. 1. 11.
 » τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι 12.
 » κατὰ ἄνθρωπον· οὔτε γὰρ ἐγὼ παρὰ ἄν-
 » θρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὐδὲ ἐδιδάχθην,
 » ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ».
 Τοῦτό ἐστι μέγας ἔπαινος· διότι διὰ τούτου
 παρέστησεν ἑαυτὸν ἰσότιμον τῷ προφήτῃ
 Μωϋσῇ, ὅστις ἀμέσως πρόσωπον πρὸς
 πρόσωπον ἐλάλησε μετὰ τοῦ ἀοράτου θεοῦ, ἔξ. 33. 11.
 καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐδιδάχθη τὸν νόμον· ὁ θεός,
 λέγει, ὅστις ἐκ κοιλίας μητρὸς μου προώρισέ
 με, ἵνα κηρύττω αὐτὸν εἰς τὰ ἔθνη, καὶ
 ἐκάλεσέ με διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, αὐτὸς
 μοι ἀπεκάλυψε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν·
 « Ὁ θεός, ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς Γαλ. 1. 15.
 » μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16.
 » ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα
 » εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν »·
 ἄλλος οὔτος ἔπαινος, τοῦ προλαβόντος πολ-
 λῶ ὑπέρτερος· διὰ τούτου ἔδειξεν ἑαυτόν
 δεδικαιωμένον καὶ δεδοξασμένον· διότι κα-
 τὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ὁ θεός α οὐς Ρωμ. 8.
 » προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὐς 30.

» ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσε· καὶ οὐς
» ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε ». Βλέπεις,
ποῦ ἀνεβίβασε καὶ ὑψωσεν ἑαυτόν;

Ἄπορον φαίνεται τοῦτο καὶ παράδοξον·
τοιούτος ἄνθρωπος, ὁποῖος ἦν ὁ Παῦλος,
πεφωτισμένος ὑπὸ θεοῦ, δεδιδαγμένος τῆς
ταπεινοφροσύνης τὴν τελειότητα ὑπὸ τοῦ
παραδείγματος τοῦ πρᾶου καὶ ταπεινοῦ τῆ
καρδία, τοῦ ταπεινώσαντος ἑαυτόν μέχρι
δούλου μορφῆς, ἐπαινεῖ, καὶ ὑπερυψοῖ ἑα-
υτόν, ἐλπίζων, ὅτι διὰ τῶν τοιούτων ἐπαί-
νων δύναται ἐπιστρέψαι τοὺς ἀνθρώπους
ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ σωθῆναι τὰς τούτων
ψυχάς. Ἀλλὰ διὰ τί ἀποροῦμεν περὶ τοῦ
Παύλου; καὶ οἱ προφῆται ἐκήρυξαν τοῦ
θεοῦ τὸν λόγον, διηγούμενοι τὰς ἑαυτῶν
ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις, αἵτινες ἦσαν
ἔπαινος αὐτῶν καὶ ἐγκώμια· οὐκ εἶπεν ὁ

^{Ψαλ. 131.}
11. Δαβίδ· « Ὡμοσε Κύριος τῷ Δαβίδ ἀλήθειαν,

» καὶ οὐ μὴ ἀθετήσῃ αὐτήν· ἐκ καρποῦ
» τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου

^{Ἠσ. 6. 1.} σου »; οὐκ ἐξεφώνησεν ὁ Ἡσαίας· « Εἶδον

» τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ
» καὶ ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς

» δόξης αὐτοῦ »; ὁ Ἱερεμίας διηγῆσατο, ὅτι
ὁ θεὸς ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς

^{Ἰερ. 1. 5.} αὐτόν· « Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ,

» ἐπίσταμαί σε, καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελεθῆναι
» ἐκ μήτρας, ἠγάπα σε, προφήτην εἰς ἔθνη

^{Ἰερ. 1. 1.} » τέθεικά σε »· ὁ Ἰεζεκιὴλ ἔγραψε· « Καὶ

» ἠνοίχθησαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδον ἐράσεις
» θεοῦ »· ὁ Δανιὴλ ἰστόρησε· « Καὶ ἰδοὺ

^{Δαν. 9. 21.} » ἀνὴρ Γαβριήλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὁράσει ἐν

» τῇ ἀρχῇ, πετόμενος, καὶ ἤψατό μου, ὡσεὶ

» ὄραν θυσίας ἐσπερινῆς » τὰ αὐτὰ δὲ
ἀναγινώσκομεν καὶ εἰς τῶν λοιπῶν προφη-
τῶν τὰ βιβλία· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐπιστήθιος
καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, φανερόν ἐστιν,
ὅτι ἐπήνεσεν ἑαυτόν, περιγράφας, ὅσα ὁ θεὸς
εἰς αὐτόν ἀπεκάλυψε. Ταῦτα τὰ παραδείγ-
ματα ἀξάνουσιν, ἀλλ' οὐ διαλύουσι τὴν
ἀπορίαν· διότι ἀποροῦμεν καὶ περὶ αὐτῶν,
πῶς δηλαδὴ αὐτοὶ ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅσα
ἦσαν πρὸς ἔπαινον αὐτῶν, καθὼς καὶ ὁ
Παῦλος, καὶ πῶς ἤλπισαν, καθὼς καὶ
αὐτὸς, ὅτι ὁ κόσμος πιστεύει εἰς τὰ ὑπ'
αὐτῶν λεγόμενα.

Πολλοὶ εἰσιν οἱ λόγοι, οἱ διαλύοντες
ταύτην τὴν ἀπορίαν· πρῶτος· ἐκείνον λέ-
γομεν περιαιτολόγον, ὅστις ἐπαινεῖ ἑαυτόν,
ἵνα δοξασθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ προ-
φῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον, ὅσα περιεῖ-
χον τοὺς ἐπαίνους αὐτῶν, οὐχ ἵνα ἐπαινε-
σωσιν ἑαυτοὺς, καὶ τιμηθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα κηρύξωσι τὰ περὶ τοῦ
θεοῦ, καὶ διορθώσωσι τὰ ἥθη τῶν ἀνθρώ-
πων· διὸ οὐκ ἦσαν περιαιτολόγοι, ἀλλὰ
θεολόγοι καὶ ἠθολόγοι· δεύτερος· αὐτοὶ
μόνοι ὡς ἄξιοι εἶδον τὰς ὀπτασίας καὶ
ἀποκαλύψεις· ὅθεν, ἐὰν αὐτοὶ οὐδὲ ἔγραφον,
οὐδὲ διηγούντο αὐτάς, οὐδεὶς ἐμάνθανεν, ὅτι
ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτοῖς, ὅσα ἐκήρυττον·
τρίτος· αὐτοὶ ἦσαν ἐπὶ τοῦτο ἀπεσταλμένοι
ὑπὸ θεοῦ, ἵνα δηλονότι διδάξωσιν, ὅσα ἐφα-
νέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὁ θεός· « Τίνα ἀποσείλω, ^{Ἠσ. 6. 8.}
» εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Ἡσαίαν, καὶ τίς
» πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ
» εἶπα, ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με· ^{Ἰερ. 23. 2.}

» εἶπε πρὸς τὸν Ἰερεμίαν, ἐν αὐτῇ οἴκῳ
 » Κυρίου, καὶ χρηματιεῖς ἅπασι τοῖς Ἰου-
 » δαίοις, καὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις προσκυ-
 » νεῖν ἐν οἴκῳ Κυρίου, ἅπαντας τοὺς λό-
 » γους, οὓς συνέταξά σοι χρηματίσαι αὐτοῖς,
 » μὴ ἀφέλης ῥῆμα » πρὸς δὲ τὸν Ἰεζεκιήλ.
 ιε. 2. 3. « Ἐξαποστέλλω ἐγὼ σε, εἶπε, πρὸς τὸν
 » οἶκον Ἰσραὴλ » διὰ τοῦτο δὲ ὁ Ζαχαρίας
 Ζαχ. 2. 9. ἔλεγε· « Καὶ γνώσεσθε, ὅτι Κύριος παντο-
 » κράτωρ ἀπέσταλκέ με » ὁμοίως καὶ τὸν
 Π:αἰ. 22. Παῦλον ἀπέστειλεν ὁ Κύριος, εἰπών· « Πο-
 21.
 » ρεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἀποστέλω
 » σε » πρὸς δὲ τὸν ἐπιστήθιον Ἰωάννην
 ῥητῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ἵνα γράψῃ τὰ εἰς
 αὐτὸν ἀποκαλυφθέντα· « ὃ βλέπεις, γράψον
 ἄποκ. 1. 11. 19.
 » εἰς βιβλίον· γράψον, ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἶσι,
 » καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα ». Ἀ-
 νάγκην οὖν ἔχοντες οὗτοι οἱ ἄγιοι ἄνθρωποι
 ἐκπληρῶσαι πιστῶς τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν
 τὸ χρέος, διηγῆσαντο, καὶ ἔγραψαν τὰς
 τούτων ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις· εἶχε δὲ
 ὁ λόγος αὐτῶν ἀρετὴν μαρτυρίαν τὰ τού-
 των ἔργα· τὸ ἄμειπτον καὶ καθαρὸν τοῦ
 βίου, τῆς σωφροσύνης τὸ φῶς, τῆς ἀγάπης
 ἢ λαμπρότης, πίσης ἀρετῆς ἢ ἀσραπίμορ-
 φος χάρις, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκτελούμενα
 ὑπερφυῆ θαύματα ἦσαν ἀξιόπιστοι μάρτυρες,
 ἐπιβεβαιῶντες τῶν λόγων αὐτῶν τὴν ἀλή-
 θειαν; « Τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, ἔλεγεν ὁ
 » σωτὴρ τοῦ κόσμου, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
 » πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ·
 » καὶ ἐμοὶ μὴ πισεύητε, τοῖς ἔργοις πισεύ-
 » σατε » τὰ ἔργα ἐβεβαίουν τὰ λόγια· ἡ
 μαρτυρία τῶν ἔργων διὰ τῆς βοήθειας τῆς

χάριτος ἐπειθε τὰς καρδίας ἐκείνων, ὅσοι
 ἦσαν ἄξιοι, ἵνα πιστεύσωσιν εἰς τὰ ὑπ'
 αὐτῶν διδασκόμενα· τοῦτο δὲ σημαίνει
 οὗτος ὁ εὐαγγελικὸς λόγος, « Τοῦ Κυρίου ^{Μάρκ. 16.}
 20.
 » συνεργῶντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιῶντος
 » διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων ».

Παρατηρῶ εἰς τὰ σήμερον ἀναγνωσθέν-
 τα καὶ ἄλλον λόγον ἀπορίας ἄξιον· ὁ Παῦ-
 λος, διὰ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀναμνη-
 σκων εἰς τοὺς Γαλάτας τὴν ὑπ' αὐτοῦ
 διδασκασθεῖσαν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, λέ-
 γει, ὅτι αὐτὴ οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον·
 « Γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον, τὸ εὐαγγε- ^{Γαλ. 1}
 11
 » λισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄν-
 » θρωπον » τὸ δὲ « οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρω-
 » πον » σημαίνει, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ τὰς
 κλίσεις καὶ διαθέσεις, καὶ ἦθη καὶ νόμους
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπομένως οὐκ ἔστιν
 ἀρεστόν εἰς αὐτοὺς, οὐδὲ εὐπρόσδεκτον.
 Ἄλλ' ὧ ἐπουράνιε διδάσκαλε, διὰ τί τοιου-
 τοτρόπως ψυχραίνεις τὰς καρδίας τῶν μα-
 θητῶν σου λέγων, ὅτι ἡ διδασκαλία σου
 « Οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον »; ἄραγε οὐ γνω-
 ρίζεις, ὅτι εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀνθρώπινα
 ἀρέσκουσι, τὰ δὲ ὑπὲρ ἄνθρωπον οὐκ εἰσὶν
 αὐτοῖς ἀρεστά; πῶς οὐ διακρίνεις, ὅτι λέγων
 τὸ εὐαγγέλιόν σου οὐ κατὰ ἄνθρωπον, ἐπι-
 βεβαιοῖς, ὅτι ἔστιν ἀπαράδεκτον τοῖς ἀνθρώ-
 ποις; κηρύττεις πρὸς ἀνθρώπους εἰδωλολά-
 τρας, οἵτινες ἐλάτρευον τοῖς σαρκικοῖς
 πάθεσι, καὶ προσηλωμένοι ἦσαν ὅλως διόλου
 εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σωματικῶν θελη-
 μάτων καὶ ἐπιθυμιῶν· τί οὖν ἐλπίζεις ἐξ
 αὐτῶν, ὅταν ἀκούωσιν ἐκ τοῦ στόματόςσου;

ὅτι τὸ εὐαγγέλιόν σου οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον, καὶ τί ἄλλο, εἰ μὴ ἀποστροφὴν καὶ ἐξουδένωσιν τῶν εὐαγγελικῶν σου λόγων; Διὰ τί οὐ λέγεις πρὸς αὐτούς, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον φωτίζει τὸν νοῦν, στολίζει τὰ ἦθη, εὐτυχεῖς ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς σου γράφεις, ὅτι διδάσκεις τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον;

Γαλ. 1. 11.

« Γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον, τὸ εὐαγγέλιον ἔστιν ὑπὲρ ἄνθρωπον ». Ἀξιόλογον ὑπόθεσιν περιέχουσιν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, καὶ ταῦτα τὰ ἀποστολικὰ λόγια· διὰ τοῦτο πρέπον ἐστίν, ἵνα καὶ εἰς τὴν τούτων ἔρευναν ἀφιερῶσωμεν τὸν λόγον· καὶ μὴ θαυμάσητε ἀκούοντες ὅτι πάντες περὶ αὐτῶν λαλοῦμεν, καὶ ἄλλοτε αὐτὰ τε, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα ἢ σήμερον ἀναγινωσθεῖσα ἐπιστολὴ περιέχει, διηρημησθέντες· διότι καθὼς ἡ γῆ ἢ διατρέφουσα τὸ σῶμα διὰ τῶν καρπῶν αὐτῆς, ὅσον μετ' ἐπιμελείας γεωργεῖται, τόσον περισσότερον καρποφορεῖ, οὕτω καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ὁ τρέφων τὴν ψυχὴν ἡμῶν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ θείας δυνάμεως, ὅσον μετ' εὐλαβείας ἐρευνᾶται, τόσον περισσότερον φωτίζει καὶ ὠφελεῖ.

Κυριακῇ.
Κ'.

Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Παύλου χωρὶς πάσης ἀντιλογίας ἐστίν αὐτὸ τὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐαγγέλιον· πῶς οὖν τοῦ Χριστοῦ τὸ εὐαγγέλιον, ἤγουν ἡ διδασκαλία αὐτοῦ οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον; διὰ ποῖον ἄλλον σκοπὸν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, εἰμὴ, ἵνα διδάξας τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως καὶ τὴν ἀγιωσύνην τῆς ζωῆς,

σώσῃ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύσαντας; « Ἐ- ^{ἰωάν. 18. 37.}
» γὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, εἶπεν αὐτός,
» καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
» ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Οὐ γὰρ ἦλ- ^{ἰωάν. 12. 47.}
» θον, ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω
» τὸν κόσμον ». Ἐὰν οὖν ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε διδάγματα ἀπαράδεκτα τοῖς ἀνθρώποις, ματαίως ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον· τοῦτο δέ ἐστιν ἀδύνατον. Ποῖον οὖν ἄνθρωπον ἐνόησεν ὁ Παῦλος, ὅταν εἶπεν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον; Θεωρεῖ αὐτὸς τὸν ἄνθρωπον εἰς δύο καταστάσεις· εἰς τὴν κατάστασιν τῆς δικαιοσύνης, ἐν ἣ ἦσαν οἱ δύο πρωτόπλαστοι ἐν τῷ παραδείσῳ, ἐν ᾧ ἐφύλαττον τὴν θείαν ἐντολήν, καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀμαρτίας, ἐν ἣ κατήντησαν αὐτοὶ τε, καὶ ὅλον τὸ ἐξ αὐτῶν γένος μετὰ τὴν τῆς θείας ἐντολῆς παράβασιν· ἐπειδὴ δὲ μετὰ τῶν πρωτοπλάστων πτώσιν σπλαγχνισθεὶς ὁ θεὸς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἐξαιρέσειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἀνακαινίσῃ αὐτούς, καὶ ἀναγάγῃ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα, ἤγουν εἰς τὴν προτέραν τῆς δικαιοσύνης κατάστασιν, διὰ τοῦτο ὁ θεὸς Παῦλος παλαιὸν μὲν ἄνθρωπον ὠνόμασε τὸν ἐν τῇ καταστάσει τῆς ἀμαρτίας· νέον δὲ, τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνακαινισθέντα καὶ καταντήσαντα εἰς τὴν κατάστασιν τῆς δικαιοσύνης. Ἀκουσον δὲ πόσον καθαρὰ λαλεῖ περὶ τούτων τῶν δύο ἀνθρώπων ὁ τοῦ θεοῦ ἀπόστολος· « Ἀπο- ^{Ἐφισ. 4. 22. 24.}
» θέσθαι ὑμᾶς, λέγει, κατὰ τὴν προτέραν
» ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν

» φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπά-
 » τῆς· καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρω-
 » πον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιο-
 » σύνη καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας ». Σι-
 μείωσαι δὲ, ὅτι ὁ μὲν καινὸς ἄνθρωπος, ὁ
 ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀνακαινισθεὶς, εὐρί-
 ρίσκεται εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ κατάστασιν,
 ἡγουν εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν, ἐν ᾗ
 ὑπὸ θεοῦ ἐπλάσθη· ὁ δὲ παλαιὸς, εἰς τὴν
 παρὰ φύσιν, τουτέστιν εἰς τὴν φύσιν, τὴν
 ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐφθαρμένην· καὶ ὅτι τοῦ
 μὲν καινοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἐστὶν ὡς
 ἐκείνη τοῦ Ἀδὰμ πρὸ τῆς ἀμαρτίας· τοῦ
 δὲ παλαιοῦ, ὡς ἡ φύσις τοῦ Ἀδὰμ μετὰ
 τὴν ἀμαρτίαν.

Ὅταν οὖν ἀκούῃς τὸν Παῦλον λέγοντα,
 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον,
 νόησον τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρό-
 μενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·
 διότι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἀρέσκειται εἰς
 τὰ ὑπὸ τοῦ εὐαγγελίου διδασκόμενα, εἰς
 αὐτὸν ἀπαράδεκτά· εἰσι τὰ εὐαγγελικὰ μα-
 θήματα, αὐτὸς διεγείρεται κατὰ τῶν εὐαγ-
 γελικῶν προσταγμάτων, καὶ κατηγορεῖ
 αὐτὰ ὡς βάρεια καὶ δύσκολα, καὶ διίσχυ-
 ρίζεται δὲ, ὅτι εἰσὶν ἀδύνατα· ἐγὼ, λέγει ὁ
 παλαιὸς ἄνθρωπος, θέλω καὶ ἐπιθυμῶ γε-
 νέσθαι πλούσιος· τὸ δὲ εὐαγγέλιον διδά-

Λουκ. 14.
33.

σκει πτωχεῖαν· « Πᾶς ἐξ ὑμῶν, λέγει, ὅς
 » οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι ταῖς ἐαυτοῦ ὑπάρ-
 » χουσιν, οὐ δύναται μοι εἶναι μαθητῆς ».
 Ἐγὼ θέλω πρωτεῖα· τὸ δὲ εὐαγγέλιον κη-
 ρύττει, ὅτι, ὅστις θέλει πρωτεῖα, ἐκεῖνος πρέ-
 πον ἐστίν, ἵνα κατασταθῇ δοῦλος· « Καὶ δὲ

Ματθ. 20.
27.

» εἰάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν
 » δοῦλος ». Ἐγὼ φλέγομαι, ὀρεγόμενος ἐκ-
 πληρῶσαι τῆς σαρκὸς τὴν ἐπιθυμίαν· τὸ δὲ
 εὐαγγέλιον πρῶτον μὲν ἐμποδίζει τὴν πρᾶ-
 ξιν, λέγων· « Οὐ μοιχεύσεις »· ἔπειτα καὶ
 τὴν ἐπιθυμίαν, λέγων· « Πᾶς ὁ βλέπων γυ-
 » ναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἡδὴ
 » ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ».
 Ἐγὼ ὀρμῶ ὡς λέων ἀγριώτατος, ἵνα κατα-
 πῶ τὸν ἐχθρόν μου· τὸ δὲ εὐαγγέλιον βοᾷ·
 « Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχ-
 » θρούς ὑμῶν ». Ἐνὶ λόγῳ, εἴτι ἂν ἐγὼ θέ-
 λω, λέγει ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, εἴτι ἂν ἐγὼ
 ἐπιθυμῶ καὶ ὀρέγομαι, τοῦτο ἐμποδίζουσι
 τοῦ εὐαγγελίου οἱ νόμοι· ὅταν δὲ αὐτὸς ἀ-
 κούῃ τὸ, « Εἴτις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
 » ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν
 » σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι· ὅς
 » γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀ-
 » πολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυ-
 » χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν »·
 τότε κραυγάζει· « Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ
 » λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν »; Ἀ-
 ποστρέφεται δὲ τὸ εὐαγγέλιον καὶ πίπτει
 εἰς τὴν ἀπιστίαν, καθὼς ἐκεῖνοι οἱ μαθηταὶ
 τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἐγκαταλιπόντες αὐτὸν, καὶ
 ἀπελθόντες εἰς τὰ ὀπίσω· ὁ παλαιὸς ἄν-
 θρωπὸς ἐστὶν ἄνθρωπος σαρκικός, τὸ εὐαγ-
 γέλιον κηρύττει διδασκαλίαν πνευματικὴν·
 ὁ δὲ σαρκικός οὐκ ἐπιδέχεται τὰ πνευμα-
 τικά· « Ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται
 » τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μαρὰ γὰρ
 » αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γινῶσθαι, ὅτι
 » πνευματικῶς ἀνακρίνεται »· διὰ τοῦτο δὲ

Ματθ. 19·
18.
Ματθ. 5·
28.

Λουκ. 44.

Ματθ. 16·
24. 25.

ἰωάν. 6·
60.

1. Κορ. 2·
14.

τοῦ εὐαγγελίου οἱ νόμοι φαίνονται εἰς αὐτὸν οὐ κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλ' ὑπέρτεροι τῆς τῶν ἀνθρώπων δυνάμεως.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν προπατορικὴν παράβα-
σιν πάντες, λέγεις, ἐσμὲν εἰς τὴν κατάστασιν
τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, πάντες ἐνδεδυμένοι
ἐσμὲν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρό-
μενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,

Γιν. 8. 21. πάντων ἔγκειται ἡ διάνοια « Ἐπιμελῶς
» ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος ». Τί οὖν ; ἀ-
ράγε εἰς πάντας φαίνεται τὸ εὐαγγέλιον
ὑπὲρ ἄνθρωπον ; πάντες ἄρα εἰσιν ἀνεπίδε-
κτοι τῆς τούτου διδασκαλίας ; Οὐχὶ πάν-
τες· διότι βλέπομεν ἀναριθμήτους μυριάδας
ἀνθρώπων, οἵτινες ὑπεδέχθησαν τοῦ εὐαγ-
γγελίου τὰ διδάγματα, καὶ ἐσφράγισαν τὴν
εἰς Χριστὸν πίστιν, ἄλλοι μὲν διὰ τῆς
μέχρι θανάτου ὁμολογίας, καὶ διὰ τῆς ἐκ-
χύσεως τοῦ ἰδίου αἵματος, ἄλλοι δέ, διὰ
τῶν ἰδρώτων καὶ ἀγώνων τῆς ἀσκήσεως·
βλέπομεν δὲ καὶ ἕως τῆς σήμερον πολλοὺς
μετὰ πάσης ἀκριβείας φυλάττοντας ὅσα
διδάσκει τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον.

Ἀληθῶς πάντες φοροῦμεν τοῦ παλαιοῦ
ἀνθρώπου τὰ ἰδιώματα, καὶ τὰ πάθη, καὶ
τὰς ἐπιθυμίας· καὶ ἐν ὧσιν μὲν αὐτὸς ἐνεργεῖ
ἐν ἡμῖν, καὶ βαρεῖα, καὶ δύσκολος, καὶ
ἀπαράδεκτος φαίνεται ἡ εὐαγγελικὴ νομο-
θεσία. Ἄλλ' ἐπειδὴ· κἀν ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν
τῆς ἀπάτης σκοτιζήται ὁ νοῦς, καὶ ἀσθενῆ
ἢ προαίρεσις, διαμένει ὁμῶς εἰς μὲν τὸν νοῦν ἢ
φυσικὴ δύναμις τῆς διακρίσεως, εἰς δὲ τὴν
προαίρεσιν ἢ ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ
καλοῦ· διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχη μι-

κράν τινα κλίσιν εἰς τὸ ἀγαθόν, τότε ἡ χάρις
τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
καὶ ἡ δύναμις τοῦ ζωοποιοῦ αὐτοῦ αἵματος,
τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
ἡμῶν ἐκχυθέντος, διασκεδάζει τὸ σκότος
τῶν παθῶν τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, καὶ
διώκει τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπεισενεχθεῖσαν ἀ-
σθένειαν εἰς τὴν προαίρεσιν· φωτιζόμενος
δὲ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς τοιαύτης
χάριτος, καὶ ἐνδυναμούμενος ὑπὸ τῆς τοι-
αύτης δυνάμεως, ἀνακαινίζεται, δεχόμενος
τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, τουτέστι τὴν
ἐνθέρμον εἰς Χριστὸν πίστιν· αὐτὴ δὲ κα-
ταργεῖ τὸ κράτος τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ πα-
λαιοῦ ἀνθρώπου, καὶ δίδωσι τὴν κυριότητα
καὶ ἐξουσίαν εἰς τὸν νέον· αὐτὴ ἀνακαινίζει
ἐν ἡμῖν τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὴν ὁσιότη-
τα τῆς ἀληθείας, τὴν ὑπὸ θεοῦ ἐν τῷ
καιρῷ τῆς πλάσεως ἡμῶν ἐμφυτευθεῖσαν
ἡμῖν· διότι « αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη, ἡ νικήσα-
» σα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν » τότε
δὲ εἰς ἐκείνον τὸν ἀνακαινισθέντα, καὶ
γενόμενον νέον ἄνθρωπον ἡ εὐαγγελικὴ
νομοθεσία οὐ φαίνεται χαλινὸς σκληρὸς,
οὐδὲ βάρος δυσβάστακτον, ἀλλὰ ζυγὸς
χρηστὸς καὶ φορτίον ἐλαφρὸν, καθὼς εἶπεν
ὁ Κύριος· τότε γνωρίζεις, ὡς ὁ Πέτρος, ὅτι
τὰ λόγια Κυρίου εἰσὶ « Ῥήματα ζωῆς αἰῶ-
» νίου », καὶ ψάλλει, ὡς ὁ Δαβὶδ· « Τὰ
» κρίματα Κυρίου ἀληθινὰ, δεδικαιωμένα
» ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον,
» καὶ λίθον τίμιον πολὺν, καὶ γλυκύτερα
» ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον »· ὅταν δὲ ἀκούῃ
τὴν τούτων ἐρμηνείαν, τότε θερμαίνεται ἡ

1. Ἰωάν. 5.
4.

Μαθ. 11.
30.

Ἰωάν. 6.
68.
Ψαλ. 18.
9-10.

καρδία αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔρωτος, καθὼς ἡ καρδία τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Κλεώπα, ὅταν ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐλάλει αὐτοῖς ἐν τῇ ὁδῷ,

Λουκ. 24. καὶ διηρμήνευσεν αὐτοῖς τὰς γραφάς.

32.

Βλέπε εἰς τὸν Ζακχαῖον καὶ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐλαττώματα, καὶ τοῦ νέου τὰ διὰ τῆς χάριτος κατορθώματα· αὐτὸς, ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς ἀπάτης φθειρόμενος, ἐγένετο ἀρχιτελώνης, καὶ πολὺν πλοῦτον ἐσύναξε δικαίως καὶ ἀδίκως, ἀλλ' « ἐξήτει

Λουκ. 19. » ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστίν· ἐπειδὴ δὲ μικρὸς ὢν κατὰ τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος οὐκ ἠδύνατο ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὄχλου, τοῦ περικυκλοῦντος αὐτόν, « προ-

3.

Αὐτ. 4. » δραμῶν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν, » ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι δι' ἐκείνης ἔμελλε διέρχεσθαι ». Τί ἐστὶ τοῦτο; οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ μικρά τις περιέργεια περὶ τὸ ἀγαθόν, καὶ μικρὰ διάθεσις εὐλαβείας· ὡς δὲ ἔφθασεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἦν ἡ συκομωρέα, ἀναβλέψας, καὶ ἰδὼν αὐτόν, εἶπε·

Αὐτ. 5. « Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον » γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι » διὰ τούτων τῶν λόγων ἐφώτισεν αὐτόν ἡ θεία χάρις· ἤκουσεν ὁ Ζακχαῖος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μηδὲ ὧς αὐτόν γνωρίζων, ἐκάλεσεν αὐτόν κατ' ὄνομα, « Ζακχαῖε », ἐπίστευσεν, ὅτι οὐκ ἀποστρέφεται τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καταδέχεται ἐλθεῖν, καὶ μείναι εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· διὸ φωτισθεὶς, ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐστὶν ὁ παντεπόπτης, καὶ πάντων γνώσης, ὁ οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων τοῦ κόσμου σωτήρ· ἡ δὲ πίστις κατήργησε τὸν ἐν αὐτῷ

παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ ὠκοδόμησε τὸν νέον· ὅθεν κατέβη ἀπὸ τῆς συκομωρέας πλήρης χαρᾶς πνευματικῆς· χαίρων δὲ καὶ ἀγαλλόμενος ὑπεδέχθη τὸν Ἰησοῦν Χριστόν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ εὐθύς ἐξεβόησεν ὁ τρισμακάριος τοῦ νέου ἀνθρώπου τὴν μακαρίαν φωνήν· « Ἰδοὺ, εἶπε, τὰ ἡμίση τῶν » ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτω- » χοῖς, καὶ εἴτινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀπο- » δίδωμι τετραπλοῦν ». Τοῦτο αὐτὸ βλέπετε εἰς τὴν Σαμαρεΐτιν· τοῦτο αὐτὸ, εἰς τὸν Ματθαῖον· τοῦτο αὐτὸ, εἰς τὸν Αἰθίοπα τὸν εὐνοῦχον· αὐτὸ, εἰς τὸν Παῦλον· τοῦτο, εἰς πάντας, ὅσοι πρότερον μὲν ἐφθείροντο ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς ἀπάτης τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ δὲ εἶχον μικρὸν ἔχνος ἀγαθῆς διαθέσεως, ἐφωτίσθησαν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, καὶ πιστεύσαντες, ἐνίκησαν τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου τὰς ἐπιθυμίας, καὶ κατώρθωσαν τὰς πράξεις τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὑπὸ θεοῦ κτισθέντος « ἐν » δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας ».

Αὐτ. 8.

Ἐφεσ. 4.
24.

Ἀδελφοί, τὰ εὐαγγελικὰ προστάγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἰσὶν ἀρμόδια καὶ ὠφελιμώτατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους· φαίνονται δὲ ἀρμόδια, ἢ ἀνάρμοστα, κατὰ τὰς ἡμετέρας κλίσεις καὶ διαθέσεις. Καθὼς δὲ μία καὶ ἡ αὐτὴ τροφή εἰς μὲν τοὺς ὑγιεῖς φαίνεται γλυκεῖα καὶ νόστιμος, εἰς δὲ τοὺς ἀσθενεῖς, πικρὰ καὶ ἄνοστος, οὕτω καὶ οἱ εὐαγγελικοὶ νόμοι εἰς μὲν τοὺς ἔχοντας τὸν νοῦν καθαρὸν ἀπὸ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν φαίνονται ἀρμόδιοι εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, καὶ πολλὰ κατάλληλοι· εἰς δὲ τοὺς ἔχοντας

τὸν νοῦν ἐσκοτισμένον ὑπὸ τῆς ζάλης τῶν παθῶν φαίνονται ἀνάρμοστοι καὶ ἀκατάλληλοι. Ἄνθρωποι, τί διδάσκει τὸ εὐαγγέλιον; δικαιοσύνην διδάσκει, σωφροσύνην, ἀλήθειαν, ἀγάπην, πραότητα, ὑπακοήν· εἰπέ οὖν, ἀλλ' εἰπέ τὴν ἀλήθειαν· πότε αἰσθάνεσαι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεώς σου; ὅταν δικαιοπραγῆς, ἢ ὅταν ἀδικῆς, καὶ ἀρπάξης, καὶ κλέπτῃς; ὅταν σωφρονῆς, ἢ ὅταν τρέχῃς εἰς τὰ πορνοστάσια, καὶ ἐπιβουλεύῃς τὰς ξένας γυναῖκας; ὅταν λαλῆς τὴν ἀλήθειαν, ἢ ὅταν κατασκευάζῃς τὸ ψεῦδος, καὶ πλανᾷς τὸν πλησίον σου; ὅταν ἀγαπᾷς, ἢ ὅταν μισῆς, καὶ φθονῆς, καὶ καταδιώκῃς τὸν ἀδελφόν σου; ὅταν γίνεσαι πρᾶος, ἢ ὅταν ὀργιζόμενος, τρέμῃς, καὶ ἀφρίζῃς, καὶ τρίξῃς τοὺς ὀδόντας; ὅταν ὑπακούῃς, ἢ ὅταν παρακούῃς, καὶ ἀντιλέγῃς, καὶ φιλονεικῆς; Ὑπόθες μίαν πόλιν, ἐν ἧῷ ὁ βασιλεὺς ἐστὶ δίκαιος καὶ εὐσπλαγχνος, οἱ ἄρχοντες ταπεινοὶ καὶ ἡμεροὶ, οἱ κριταὶ δίκαιοι, οἱ στρατιῶται εὐτακτοὶ, οἱ πραγματευταὶ φιλάληθεις, οἱ τεχνῖται ἄδολοι, πάντες οἱ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντες σώφρονες, φιλάγαθοι, ἐλεήμονες, ἀλλήλους ἀγαπῶντες, καὶ ἀλλήλους εὐεργετοῦντες· ὑπόθες καὶ ἄλλην πόλιν· ἐν αὐτῇ δὲ ὑπόθες τὸν μὲν βασιλέα ἄδικον

καὶ ἄσπλαγχνον, τοὺς ἄρχοντας ὑπερηφάνους καὶ ἀγρίους, τοὺς στρατιώτας ἀτάκτους, τοὺς πραγματευτὰς ψεύσας, τοὺς τεχνίτας δολερούς, πάντας τοὺς ἐγκατοίκους ἀσελγεῖς, μισοκάλους, ἀσπλάγχνους, μισοῦντας ἀλλήλους, καὶ ἀλλήλους βλάπτοντας· ποίαν τῶν δύο τούτων πόλεων ἐκλέγεις πρὸς κατοικίαν σου; τὴν πρώτην, ἐν ἧῷ φυλάττονται οἱ εὐαγγελικοὶ νόμοι, ἢ τὴν δευτέραν, ἐν ἧῷ καταφρονοῦνται; Τίς ἄνθρωπος, ἔχων νοῦν καὶ αἴσθησιν, ἐγκαταλείπει τὴν πρώτην, ἣτις ἐστὶν ἐπίγειος παράδεισος, ἵνα κατοικήσῃ εἰς τὴν δευτέραν, ἣτις ἐστὶν ἢ ἐπίγειος κόλασις; Βλέπεις, πόσον κατὰλληλον καὶ ἀρμόδιόν ἐστὶν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ εὐαγγέλιον; εἰς ἐκείνους δὲ τοὺς ἀνθρώπους φαίνεται ἀνάρμοστον καὶ ἀκατάλληλον, ὅσοι ἐκδοτοὶ εἰς τῆς σαρκὸς τὰ πάθη, καὶ διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου, καὶ δοῦλοι τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ, οὐδὲ συλλογίζονται ὀρθῶς, οὐδὲ κρίνουσι μετὰ διακρίσεως, μὴ ἔχοντες οὐδὲ ἴχνος ἀγαθῆς διαθέσεως, διαμένουσιν ἐστερημένοι τοῦ φωτὸς τῆς θείας χάριτος· εἰς αὐτοὺς δὲ ἐπιβλέπει οὗτος ὁ ἀποστολικὸς λόγος· « Γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον, τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον ».

Γαλ. 1.11.